

CESTY A CÍLE

ROČNÍK IX.

LEDEN 1931

ČÍSLO 1.

Rozhovory s Bohem.

N. F. Č.

K nejmilejším dárkům v uplynulém roce počítám na prvním místě poslední knihu veršů od Marie Calmy: Rozhovory s Bohem, kterou mi spisovatelka s věnováním „Na památku“ poslala. Na památku rozhovorů o Bohu. Ani jsem netušil, jak velkou příbuznost smýšlení v nich najdu, i když jsem ji tušil z každého rozhovoru. Jak unitářsky rozdílná od běžného církevnictví je na př. její zbožnost vyjádřena slovy:

*I já Tvou vůli plním,
když na kolenou neplížím se v prachu
a v nebe zřím, nepociťuji strachu.
Vím, v zemi tkví můj osud i můj kořen;
k obrazu božímu však Tebou stvořen,
nechci mít vlastnosti plaza. V Tebe víru
mít, znamená — výš pnout se do vesmíru!*

A tomuto hrdému postoji víry plně odpovídá praktické uplatnění v životě, když na jiném místě praví:

*Ze sna se probouzím, den nový nastává mi.
Tak zdravím jej, jak byl by dobrý známý,
a v závoj úsměvu svůj halím obličej.
Já s bázní nevkočím v ten den, ni v taj dní příštích
i kdyby stokrát duch můj zradu jejich vystih,
dřív než se šeré mlhy rozevrou.*

*Ať přijde cokoli,
co zvedá, či co klame,
já sáhnů po všem jako po soli
a svůj chléb poznáním si okořením.
A projdu slzavým svým údolím
s důvěrou, kterou slzy v úsměv změním.*

CESTY A CÍLE

Jak v málo slovech a jak krásně je tu vyjádřen duch životního optimismu a praktické zbožnosti, jak ji pěstujeme v Svobodném bratrství! A jinde zas:

*Všechno musíš přetrpět,
vším se probít,
velkých bolestí neželet,
malými radostmi ožít.*

*Důvěrou čelit pohledům jedovatým,
úsměvem na ně odpovídat,
v ticho a krásu se vtělit,
ze smutků svých se nezpovídat,
o radost s každým se bratrsky dělit.*

*Každému požehnat
kdo práh tvůj minul, aby se nevrátil,
každému dobré slovo dát,
i tomu, kdo rád svůj neplatil.*

*Myšlenku dobrou na úsvitě
všem posli jako světlo denní —
a těm, kdo hořem zranili tě —
dej pochopením odušnění.*

Máme i my Češi svá svatá Písma, a k nim patří verše Marie Calmy!

Norbert F. Čapek:

Zážitky z Anglie.

Anglie má své stíny, jako každá země, já však si všímал především, co má pěkného a v čem bychom se mohli od Anglie učit.

Byl jsem, jestli se nemýlím, v Anglii už po páté a pokaždé jsem se hodně naučil. Tentokrát jsem si také přinesl pěknou hromádku knih, nejlepších a nejnovějších, jaké byly na trhu z oborů, které mě nejvíce zajímají, totiž studium lidského života a lidské duše ve všech vztazích a projevech, tedy především psychologie.

Pohostinnost. Po celých pět týdnů svého posledního pobytu v Anglii byli jsme s mojí ženou hostem některé rodiny, nejméně dva dny a nejdéle týden, protože jsem se nikde déle najednou nezdržel. Pokaždé jsem měl dojem, že to hostění je považováno za jakousi bohoslužbu. I my Češi máme přísloví: host do domu,

Bůh do domu. Není tedy divné, že by hostění mohlo býti bohoslužbou. Byla to ale příjemná bohoslužba. Vymýšleli, co by asi hosta nejlépe uspokojilo.

U bohatších rodin nám bylo nápadné, že hostění bylo asi tak obvyklé, jako u nás chodění do divadla. Byli jsme na příklad jeden týden hosty Miss Philips v Manchesteru, která hostila jako by to bylo její celoživotní povolání. Co jsme tam byli, hostila nejméně dvacet dětí s jejich maminkami. Patřili nejrozličnějším stavům. Měla pro ně hračky, houpáčky, klouzavku, velký trávník a zákusků do syta.

Několiokrát v týdnu chodila do nemocnice, kde vykonávala nějakou čestnou funkci, a jak jsme zaslechli, všimla si zvláště případů, kde nemoc vyvolala nouzi a opuštěnost.

Snad to byly výjimky, snad je to zvyk bohatších unitářů, tak či onak, zažili jsme něco podobného také v Londýně, v Jižním Walesu, v Oxfordu a na konec i v Holandsku. Nebyli to vždy výslovně bohatí lidé, někteří patřili k středním vrstvám.

Jistá Miss Lee, která je ordinovaným unitářským duchovním, či jak my říkáme „rádcem“, hostila nás v své vile na jihozápadním cípu Anglie, těsně u moře. Měli jsme dojem, že nemá nic jiného na práci než hostit lidi. Viděli jsme ji však také při jiných příležitostech, kdy konala velmi významné organizační a jiné práce a divili jsme se, jak na všechno stačí.

Byli jsme také hosty jedné starší dámy, vdovy, asi sedmdesátileté babičky. Žila pro sebe, děti a vnoučátka, s nimiž žila v nejkrásnějším poměru, ji toliko přicházeli navštívit.

Nevycházeli jsme z údivu nad její čilostí, obětavostí a laskavostí. Byla nejroztomilejší hostitelkou, řídila svou velmi vzornou domácnost a při tom téměř denně docházela do různých institucí a účastnila se sociální péče o zanedbanou mládež. Neměla času na stárnutí a stonání.

Dítě přes ulici. V Praze se udály případy, kde matka sama přešla ulici, kudy jezdí automobily a své čtyřleté dítě nechala volně přecházet za sebou. Když už byla matka na druhé straně ulice, dítě bylo teprve uprostřed, kde vběhlo pod vůz a bylo přejeto. Není to případ ojedinělý. Za jeden rok jsem četl o dvou takových neštěstích.

V Anglii předchází se takovým nehodám uvědomováním dětí i rodičů. Jen tak lze si vysvětlit, co jsem zažil na jedné z nejži-

CESTY A CÍLE

vějších ulic Londýna. Přišlo ke mně asi pětileté děvčátko a pěkně poprosilo, abych je převedl přes ulici. A když jsem velmi rád tak učinil, zase mi pěkně poděkovalo.

Angličan jako obchodník mohl by býti každému našemu vzorem. Povím aspoň jeden zážitek z obchodů. Koupil jsem si tři límce ke košili. Bylo to v Londýně. Dva jsem nosil a ušpinil, ale nebyl jsem s nimi spokojen, byly příliš vysoké a trochu těsné. Po týdnu jsem se vrátil do Londýna a řekl jsem si: zkusím zbylý čistý límec vyměnit. Snad budou hrubí, odbudou mě, ale zkusím to. Jaké však bylo naše podivení, když s největší ochotou límec vyměnili a ještě se ptali, co jsme dělali s ostatními. „Jsou ušpiněné“ — odpovídám. — „A co s nimi budete dělat?“ — „Nic, musíme je snad zahodit.“ — „Tak je přineste, já vám je vyměním.“ Vyměnil a nežádal ani za vyprání.

Potom jsme tam ještě více nakoupili a bydlet v Londýně, jistě bychom zůstali jeho zákazníky, tak nás získal.

Klid Angličanů je příslovečný. Snad nikomu není tak nápadný jako Čechovi, který často řídívá auto po pražských ulicích. Mnoho jsem se v Londýně najezdil po nejživějších ulicích, v taxi i omnibusech. Nevycházel jsem z údivu, s jakým klidem se tam rozmotávají nejnemožnější situace pouličního provozu. Místo rozčilování a křiku všade překvapoval úžasný klid spojený se zdvořilostí, která musí býti každému, kdo jezdívá po Praze, velmi nápadná. Pouhé mávnutí rukou s klidným úsměvem působilo jako magický prutek v rozdílu od schválností a zlomyslností, s jakou se člověk tak často setkává u nás mezi vozky, šoféry a vozejkáři. Nikdy jsem neviděl, jak se často u nás stává, že někdo vjede schválně a se zlomyslným úsměvem před auto, aby aspoň na chvíli znemožnil jízdu nebo pozlobil šoféra.

Ovšem je nutno si uvědomit, že veškerý provoz v největším městě Evropy řídí se určitými pravidly, která jsem ihned vyzoroval, ačkoli nevím, jsou-li psaná. Pomalá vozidla a také bycikly jezdily důsledně po krajní levé straně ulice nebo silnice a rychlejší vozidla uvnitř cesty. U nás, jak známo, jezdí bycikly po obou stranách anebo po celé šíři silnice, jak jim napadne a nikdo, jede-li za nimi, neví, v kterou stranu se uhnou.

Sportovní duch Angličanů. Nejvíce snad kontrastuje povaha Angličanů s naší v tom, jak se chovají k odpůrcům, k osobám odlišného smýšlení politického, náboženského neb jiného.

Nerozčilují se, nenadávají si, nevyvolávají osobní aféry, nepomlouvají — bojují proti sobě, vysmějí se třeba jeden druhému, jsou i dost drsní v boji — ale nejsou tak osobní, neškandalisují — a když soupeř zvítězí, jdou mu gratulovat a je zas dobře.

Jsou nábožensky krajně snáseliví. Snad proto, že tam nevládne katolictví. Kdysi ovšem i v Anglii bývalo pronásledování — snad to byly dozvuky římského ducha.

A dnes nikde tak krutě nejednají s protivníkem, jako v zemi, která je kolébkou katolicismu. Jen vzpomeňme, co se událo v létě v Terstu.

Symbol svobody. Divil jsem se, že v Londýně chodí psi bez náhubku. Toho u nás v Radošovicích není.

Ale ještě více jsem se divil, že uprostřed Londýna měli Indové veřejné shromáždění pod širým nebem a mluvili řeči, za které by v Itálii museli býti zastřeleni desetkrát po sobě.

Docela vyhrožovali Angličanům, kteří přijdou do Indie, aby se měli na pozoru. A když někdo zvolal, proč oni přicházejí do Anglie, když nechtějí, aby Angličané přicházeli do Indie, zněla odpověď:

„My sem nepřicházíme nad vámi vládnout. Když k nám přijete jako hosté jako my k vám, také proti vám nic nemáme.“

Jeden po druhém mluvili pro úplné odtržení Indie od Anglie, Angličané je klidně poslouchali a strážník, který tam stál, se usmíval.

V ohledu náboženském jsem se tam ničemu nepřiučil. Myslím, že jsme v SB dál i než ti nejpokročilejší Angličané. U nich primátoři velkých měst a vysocí hodnostáři dosud při oficiálním vystupování nosí copy, ovšem umělé copy. Ale ty copy jsou přilehavým symbolem jejich náboženské nehybnosti.

Jsou tedy příliš konservativní a formalističtí, ale pod rouškou formalismu bije srdce gentlemanské a svobodymilovné. Je dost Angličanů, kteří neschvalují, na příklad, co se děje v Indii, ačkoli poměrům indickým nelze tak snadno porozumět, jak se domnívají ti, kteří o tom jenom noticky v novinách čtou.

Zkrátka: jejich kostelní pobožnost, těch ani oněch se mi pranic nelíbila — a jak mi bylo z více stran sděleno, jejich kostely napořád zejí prázdnotou — ale v jejich povaze a družnosti se mi mnohé líbilo, co bychom i my měli si osvojit. Jmenovitě jejich klid, který není slabostí, jejich snáselivost, která nevylučuje vlastní, pevné přesvědčení.

Rozhodující okamžik.

Počátek nového roku bývá příležitostí k novým předsevzetím. Lidé už jsou takoví. Mají dobrou vůli něco dobrého udělat, ale čekají na příležitost. Příležitost přijde, ale dobré vůle už zpravidla nebývá. Jsou tu jiné starosti, není času na dobrodiní, musí se konati to, co je právě nutné.

Člověk si poslechně pěknou přednášku o umění tvůrčího života. Je jí nadšen. Hoří touhou žítí podle toho co slyšel. Kdy má ale učiniti první krok? Není snad už pozdě začít nový život v pokročilém věku? Pozdě nikdy není, ale skoro vždy je ještě času dost. Čeká se na pondělí, na začátek nového týdne nebo měsíce. Tento týden už mu nestojí za to, aby začínal. Do té doby ale nadšení vyprchá a život běží v starých kolejích.

Kolik lidí zabilo kus svého života čekáním na den, kdy chtěli začít žít. Očekávati rozhodující okamžik. Jaký romantism. Romantism není jen výsadou mládí, i když v tomto období života rozkvétá nejčastěji.

Mnohé děvče se strašně těší na život. Kouzlí si ve fantasii obrázků svého budoucího štěstí, čeká, že až se stane ženou bude se díti něco velikého. Snad se nebesa otevrou. Někáká rouška úžasného tajemství bude jí odhalena. Zpravidla nic z toho se nestane. Život je plynulá řada všedních událostí. I jeho největší tajemství, jsou-li odhalena a vřazena v užívání běžných dnů, mohou sevšednět všedním duším.

Když si ráno boty obouváš, se ženou k snídání zasedáš, jdeš zabláčenou ulicí do práce, když hodiny běží nad tvou prací, kterou ve svém povolání vykonáváš, a když potom opět doma trávíš s rodinou svůj volný čas, to je život. Součet drobných dějů každého dne. Na tobě, člověče, záleží, abys do každé vteřiny vložil alespoň atom z krásy své nesmrtelné duše.

Čekati na pravý okamžik života znamená ztrácet jich tisíce tisíců. To je jako bys na půl žil a ještě špatně. Nepopírám, že život nemá velkých okamžiků, svatých chvil a vteřin, které jsou vtělením věčnosti. Ale tyto velké chvíle sváteční jsou připravovány dlouhou řadou chvil všedních. Na jediný gram radia je třeba několik vagonů uranové rudy a stojí to za to, aby sta paží hodiny v podzemí pracovalo, aby sta jiných rukou rudu uranovou tavelo a dlouhotrvajícím pracovním procesem získalo jeden gram

radia. Co musí člověk prožít, aby vyzískal alespoň jeden veliký okamžik, o kterém by mohl říci, že sám jediný za to stál, že byl živ!

Takové okamžiky nepřijdou samy, musí býti připravovány. Neodlučujeme však dobu přípravy k životu od samotného života. Mohlo by se nám státi, že bychom se jednou ocitli na jeho konci, připravující se teprve žíti.

Považujeme takové chvíle, jako je přechod jednoho roku do druhého jen za mezníky, kde si odpouštíme a díváme se do svých plánů, zdali jsme tam, kde jsme za rok chtěli být.

Jen v tom smyslu vítejme nový rok jako nový začátek, kterému předcházelo tolik začátků, kolik je každému let. Život je nepřetržité pásmo z nekonečna se soukající jako vlákno vzácné tkatiny, které se opět v nekonečno ztrácí. Začátek? Je teď v tomto okamžiku anebo nikde. Kdo dnes nežije, vůbec nežije, ale živoří. Všichni, kdož se prohlašují za učitele lidstva, většina církví je mezi nimi, a učí je dívati se na tento svět jako na dobu příprav k pravému životu budoucímu, jsou spoluzodpovědní za všechny bídy světa a za všechna lajdáctví života. Je jen jeden život a všechny životy jsou v něm obsaženy. To je přesvědčení unitářů, kteří se snaží vyžít tento život u vědomí jeho svatosti.

Václav Rubeš:

Životní technika.

Silného, úspěšného a šťastného života lze dosáhnouti jedině pěstěním harmonické osobnosti. Dnešní výchova je dosud příliš jednostranná, obyčejně pěstí jednu vlohu člověka na úkor ostatních. Tím se vychovávají povahy neharmonické a nešťastné.

Ale jakkoli pochybeně jsme kdo byli vychováni, nikdy není pozdě začít každý sám se sebou a tak mnoho dohoniti. Zkušeností a návodů v tomto ohledu je už dosti. Jde jen o to, umět si vybrat co je hodnotné a prakticky to uplatnit. Mnozí snaživci ve shonu po vědění přijímají vše bez ladu a skladu, co vzbudilo jejich zájem. Jsou jako stavitel chtějící stavěti úhledný a praktický dům, který by však k tomu nejprve nakoupil mramoru, kovů, dřev, skla jenom proto, že všechny ty druhy materiálu na různých domech viděl použity. Tady je napřed potřeba určitého plánu, jasné představy, jakými chceme být, co chceme v životě dosáhnout, potom jakého materiálu je nám k tomu třeba

CESTY A CÍLE

a způsobu, kterým toho všeho chceme dosáhnout. A právě tato technika života je to nejdůležitější, čemu by se každý měl učit.

Chybou našich škol je, že neučí tomu nejpotřebnějšímu, totiž — jak zdravě a radostně žít. Student projde řadou škol, mnohému rozumí, jenom ne — sám sobě. V denním životě přijdou chvíle, kdy přes všechny vědomosti zůstává bezradným.

Pro zdraví tělesné je dnes poměrně největší pochopení. Tělocvičné spolky, sporty všeho druhu, turistika, weekend jsou dobrými příležitostmi ku pěstění a udržování zdraví. Nesmíme však zapomenout, že samotný sport nemá nám býti cílem, nýbrž prostředkem ku zdraví. Osobní hygieně, volbě potravy a pod. věnuje se už méně pozornosti, ačkoli zanedbávání těla po této stránce působí snad nejvíce chorob. Hůře je to s oblastí duševní. Je neuvěřitelné, že i vysoce studovaní lidé tak málo vědí o zákonech duševního života. Neznalostí těchto připravujeme si mnoho trpkosti v životě, ochuzujeme se o jemné požitky duševní a radost ze života.

Co jsou platny člověku všechny krásy světa, když nedovede z nich těžit. Často slycháváme: „Já bych uměl žít, jen kdybych měl to nebo ono“, a jmenuje věc těžko dosažitelnou, ale nechává bez povšimnutí unikat sta drobných příležitostí ku štěstí, které jsou na dosah ruky.

Je velké umění dovésti vychutnávat přítomný den a umět ve všem najít něco kladného, umět trávit právě i z těch nepatrných věcí a příhod, které druhé nechávají lhostejnými. Zastavit se na procházce před kouskem kamene, přivonět ku květině, poslechnout bublání potůčku, bzukot hmyzu, zpěv ptactva, pohlédnout k obláčkům, povšimnout si hry světla a stínu na hladině vodní, oddat se požitku třeba z chůze; postát před krásnou budovou, vmyslit se do duše stroje (každý, kdo si stroj zamiloval, přizná, že stroj má také duši), pohledět do očí dítěte, pronést laskavého slova třeba i k nehodnému člověku; poznat v zklamání, neštěstí a bolestech, které nás potkávají, krásný a obdivuhodný zákon příčin a následků, radovat se z každého ušlechtilého činu; vidět za vším krásným a ušlechtilým duchovou podstatu světa — to nás povznáší a činí bohatými.

Jsou jedni, kteří překypují láskou k životu a ku světu, jsou plni optimismu a nadšení — ti našli správnou cestu. Ale i druzí mohou se povznést z denních trudů a trápení k světlým výšinám života a okoušet neskonale krás, o kterých se jim dosud ani nezdálo. Cestu k tomu nazýváme životní technikou.

Dle toho čemu a jak mnoho věnujeme pozornost, sklízíme uspokojení nebo nelibost. Obrátíme-li pozornost ku př. na bolení zubů, zakoušíme tím větší bolest a naopak, odvrátíme-li pozornost od bolesti, stává se, že na ni zapomeneme. Vyzkoušejme to napřed s malými dětmi! Jiný příklad: málo komu napoprvé chutnají syrová rajská jablíčka. Teprve když jejich chuti věnuje větší pozornost, zakrátko se mu stanou i lahůdkou. Na venkově chodil jsem denně do zaměstnání kolem čedičového lomu a huboval jsem, že jej musím obcházeti. Až jednou na procházce jsem do lomu zašel a nevycházel jsem z údivu nad pravidelností šesti-bokých kamenných sloupů, které byly jako vytesané a nějakou neznámou rukou šikmo na sebe položené. Potom často na cestě do zaměstnání jsem si do lomu zašel. Upnutím pozornosti na určitý předmět nebo děj a studováním jeho podrobností zesilujeme zájem o něj a jenom tak se zmocňujeme jeho obsahu.

Pozorování bez náležitého utřídování působí v myslí chaos a přesycení. Všechny věci a děje jsou vzájemně spojeny a mají v přírodním dění své místo. Větší celky obsahují v sobě menší celky atd. až do nepatrných jednotlivostí. Pozorováním a srovnáváním dějů a věcí jak samy přirozeně žapadají do rámce celku učíme se objektivnímu nazírání. Srovnávání podobností a odlišností, utřídování a pořádek umožňuje snadnou orientaci a zapamatování. Od zběžného přehledu nejbližšího celku postupujeme k jednotlivostem. Prakticky se to dá ukázat tímto: Přijdeme-li do neznámého města, těžko se v něm orientujeme, jestli jsme si předem neprohlédli celkový jeho plán. Hořejší poznatek můžeme uplatnit v nejrůznějších případech životních. Zabráníme ku př. falešnému zveličení neštěstí a nehod. Dříve jsme je vždy viděli jen zblízka a sebe o samotě s nimi a proto mohly tak zhoubně působiti. Kolik lidí by se zachránilo před zoufalstvím, kdyby se vždy na své neštěstí dovedli podívatí pod úhlem celého svého života. Jak některé naše trápení bude nám směšné třeba už jen za rok.

Dalším požadavkem je klid. Zdá se jakoby dnes už nebylo ani jinak možno žít, než v neustálém spěchu. Všude kolem sebe vidíme jen chvat; železnice, auta, telefon, radio, noviny, továrny; každý je pln zájmů, povinností a všechno to se valí jedním mocným proudem, který nás sebou strhuje. Nezbyvá nám ani chvilka, v které bychom se zastavili a v klidu si uvědomili také svůj vlastní život. A přece ten horečný chvat je spíše v nás samých

CESTY A CÍLE

než v okolí. Někdo na př.. má před sebou cestu vlakem. Co spěchu, křiku a nedorozumění při přípravách, obyčejně ze strachu, aby nezmeškal odjezd. Nakonec vyčerpán, rozloben a udýchán přiběhne na nádraží a vidí, že přišel zbytečně příliš brzo. Co energie mnohý docela zbytečně vyplývá, když má ku př. někde jen půl hodinky čekat. Což není lepší si říci: Mám půl hodinky času. To je dobrá příležitost k odpočinku a uvolnění! Na těžkosti hledět vyzrát!

Na každou překážku hledět jako na příležitost změřit své síly. Nesedneme si před ní, abychom naříkali, ale pěkně si vyhrneme rukávy a odstraníme ji. Vidíme-li však, že překážka je nad naše síly, nebudeme ztrácet času a sil. Necháme překážku pěkně být a změníme směr svého úsilí.

Velmi zhoubná je náladová proměnlivost. O mnohém člověku se říká, že je jako aprilové počasí. Jednou je veselý, jindy smutný nebo popudlivý a pod. Často pocházejí tyto negativní stavy od tělesných indisposic, od poruchy trávení, nesprávného oběhu krevního, nedostatečného spánku, vyčerpání a pod., ale ve většině případů jsou to příčiny vnější; nemilá vzpomínka, něco jsme založili, něco zameškali, něco se nám nezdařilo atd. I když nemilou příhodu pak zapomeneme, její nemilý dojem visí nám stále před očima jako šedý závoj, který se marně snažíme strhnouti. Násilné potlačování negativního duševního stavu nebývá úspěšné. Jakmile si uvědomíme nepříjemný stav mysle, uklidněme se a proberme si zážitky uplynulých chvil pěkně jeden za druhým. Uvidíme, že to třeba byla jen nepatrná věc, dávno odbytá, která nestojí ani za to a na níž stejně se nedá už nic měnit. Už pouhé uvědomění příčin negativního stavu, často postačí, abychom se ho zbavili a tak připravili půdu pro lepší náladu.

Mnohý z nás zajisté má velmi cenné zkušenosti z duševního života, některé své duševní praktiky docela s úspěchem v životě používá, ale jakkoli jsou užitečné, nemohou ještě samy o sobě vytvořit krásnou vyrovnanou osobnost. To jsou jen jednotlivé rozběhnuté cestičky, které nutno spojit v celek jednotící ideou. Je potřeba předem vytvořit si jasný názor na svět, vyřešit si otázku Boha, posmrtného života, poměr sebe k bližnímu a k okolí vůbec. Postavit se na vyšší hledisko života, neboť na tom mnoho záleží, z jakého hlediska se na vše díváme. Zda postoj, který k životu zaujímáme je kladný a činorodý.

Nejčastější slova, která člověk slyší, jakmile začne mluvit o tom, co by se mělo dělat, jsou: „to nejde“. U mnohých se tato fráze stala tak samozřejmou, že je nejživějším obrázkem v jejich duši a největší brzdou výkonu. Všimneme-li si lidí, kteří něco vykonali, ani jediný nezačínal svá díla s heslem „to nejde“. Edison nespál a nejedl, když pracoval na elektrické žárovce a několik set pokusů ztroskotalo, ale v jeho duši se stále ozývalo „to je možné, jen dál“. Jednoho večera rozsvítila se první elektrická žárovka. Do dneška bychom byli svítili petrolejem, kdyby si byl Edison opakoval — to nejde. Mohli bychom sta jiných případů uvést a přišli bychom k témuž závěru, že ti, kdož v úspěch věří, jsou na nejlepší cestě k jeho dosažení, ale ti, kdož vykračují se sugescí -- to nejde -- hned z počátku svůj úspěch pohřbívají.

Nikdy se mi tato fráze nemohoucnosti nelíbila, ale přece jsem se jí někdy neubráníl. Reviduji-li dnes některý svůj neúspěch, nacházím u jeho kořenů ohyzdné — nejde to. Když jsem poznal Svobodné bratrství, hned od prvních počátků jsem pozoroval, že tu toto heslo nestraší, ale až k základům duše ozývala se sugesce „jen dál, jen dál“. Čtyři roky vychováván v ovzduší Svobodného bratrství, několikrát jsem se přesvědčil, čeho může člověk dosáhnouti s takovouto představou.

Ale pravou její hodnotu jsem poznal teprve v Americe. Přijel jsem tam do úplně nového prostředí a s jen nepatrnou znalostí angličtiny. V universitě rozuměl jsem sotva každému desátému slovu. Několikrát se o mě pokoušelo evropské — nejde to — zvláště když jsem se vracíval teprve o třetí hod. ranní z knihovny, ale naše heslo jen dál bylo přece mocnější. Přestál jsem všechno.

Přišly však jiné těžkosti. Za týden jsem byl bez centu a nikoho jsem neznal, kdo by mi čeho dal. Co dělat? Jít umývat nádobí, čistit okna? a universitní student? Co by tomu řekli doma? Takové a podobné otázky procházely mojí hlavou a cítil jsem, že mám v sobě ještě kus evropské povahy. Avšak za dva dni jsem umýval nádobí a vydělal si na jídlo. Jen dál, mi znělo v hlavě. Od umývání nádobí jsem postupoval k obsluhování u stolů, až i k samostatnému kuchaření jsem to přivedl. V posledních dvou letech zastával jsem pět různých zaměstnání. Kdo by se domníval, že tím moje studie trpěly, velice by se mýlil.

CESTY A CÍLE

Potom jeden smělý plán sledoval druhý. Pustili jsme se se ženou na východ do New Yorku, kde jsme si vydělali na cestu zpět. Projeli jsme Kanadou a viděli většinu států severoamerických a konečně jsme se nelekli vydělati si na cestu přes Japonsko, Čínu a Sibiř. Nešlo nám všechno jen tak lehce, nejednou jsme prožívali těžkou chvíli, ale nikdy se už o nás nepokoušelo to zhoubné — to nejde.

Příliš mnozí nosí ve svém nitru vedle hesla neúspěchu i obrázky lidí, kteří nějak v životě ztroskotali. Není divu, že život takových je hromada neštěstí — všechno se hrouť, čeho se dotknou. Jinak je s těmi, kteří v překážkách vidí nový podnět, něco co se opět může překonávat. A velice napomáhá, když si člověk najde obrázek někoho, kdo rovněž nějak vyniknul. V Americe snad každý kluk chová ve své duši obrázek Lincolna anebo jiného amerického pionýra. A který z nich tyto obrázky ve své duši oživoval, jistě toho nikdy nelitoval. Osobně představa pionýrů mně velice prospívala. Člověk, který se odvážil prát se s každou překážkou, podívat se těžkostem tváří v tvář a určovat si osud. Člověk, který neztrácel nadšení i když všechno zklamalo, který měl velkou důvěru v možnosti svých sil a zvítězil. „Věřícímu je všechno možné“, protože důvěra je provázena odvahou a nebojácností. Kdo může říci, kde je konec lidských možností? Co bylo včera snem a utopií, je dnes skutečností. Kdo má právo říkat: „to nejde?“ Až budou lidé více vědět, jak škodlivá je tato fráze, budeme takové, kdož ji příliš často užívají, izolovati a je léčiti. „To nejde“ odstraníme ze svých slovníků a na jeho místo dáme řadu sugescí vítězných. —rel.

Z knihy Bo Yin Ra.

Volný jest — kdo se sám osvobozuje!

Svoje strašidla sis vytvořil sám, a jenom ty sám je můžeš zase zničiti.

Kráčej svou cestou se vztyčenou hlavou a věz, že jsi nejlépe strážěn, když důvěřuješ sobě samému.

Jdi dále v lásce a beze vši bázně, ale nedopusť nikdy, aby tvoje láska ztrávil síly odporu. Budiž vždycky dobrotiv ke všemu, co žije, ale dobrotou před tygrem budiž dobře mířený výstřel. Tvoje dobrota a láska musí býti také úplně volné, jinak se ti stane břemenem.

Bo Yin Ra.

Veliká Duše všehomíra, ve všech mocná a k vítězství vedoucí: upínáme svoji mysl a nejvyšší úctu k tajemství Tvé přítomnosti v nás. Uvědomujeme si s vděčností, že jsme větší než všechny překážky a těžkosti, jež nás mohou potkati.

Chtěli bychom v sobě rozkřesat všechny jiskry nadšení jakého jsme schopni, nadšení k práci a službě svým bližním, aby po nás ten kousek země, kudy jsme chodili, zůstal o něco radostnějším a žádostnějším místem k bydlení.

Přejeme si vítězit nad každým okolím a všade vnášet více slůvčka radosti a chuti k velkému životu. Chceme konati co napomáhá k vytvoření podmínek, za jakých by i těm slabším se lépe dýchalo, aby utichly vzdechy, zanikla bída a starost o zítřek a všade nastalo zápolení o nejdokonalejší lidství a jeho řády.

Vzpomínáme zvláště všech, kteří nezaviněně trpí, ať zlými časy, neblabým okolím, strádáním všeho druhu, Kéž lidstvo pozná své možnosti a vyslyší své vlastní vzdechy, aby vzešel nový den nám i budoucím.

Tribuna čtenářů.

(Dotazy i odpovědi z řad čtenářstva jsou vítané).

1. *Mají čeští unitáři nějakou školu pro vzdělávání svých rádců?*

Odpověď: Ovšem. Jednak mají příležitost vzdělávati se na veřejných českých školách, jednak jsou jim otevřeny všechny unitářské školy v cizině, které mají vysokou úroveň. Kromě toho mají svoji kolej v Praze, která je otevřena všem, kteří splní jisté podmínky. Mohou tu studovati všichni, kteří chtějí vážně pracovati v Svobodném bratrství buď při svém povolání ve volných chvílích nebo jinak. Způsob přijímání i studování je ovšem hodně rozdílný od jiných škol. Postup a zkoušky v této koleji nezávisí tolik na počtu vyseděných hodin a cvičeních paměti, jako na dosažení určitých schopností k duchovnímu rádcovství, vůdcovství a mistrovství. Br. N. Čapek řekl v jedné přednášce o okultismu a tajných rádech: „Doufám, že Svobodné bratrství nebude nikdy bez aspoň jednoho rádce, který prošel s úspěchem školou mistrovskou. My můžeme býti bez doktorů a biskupů a bez jakkoli v světě významenaných osob, ale bylo by nám těžko bez duchovního mistrovství, bez vůdců, kteří nejsou odkázáni na opраšování starých literek, ale žijí a čerpají u samého zdroje velkého života.“

Dva obrázky.

Zkušenost je jako obrázek, který visí v duši. Dobrá zkušenost je vždy povzbuzující sugescí. Povím dvě takové zkušenosti z naší Nedělní školy SB. jak jsem je slyšel od dvou maminek.

V jedné pražské pokusné škole cvičili zpěv. Každý žák měl zazpívat volně písničku, která mu právě napadne. Děti zpívaly. Jeden po druhém pokoušel se vyjádřit zpěvem to, co v něm bylo. Odrhovačky z ulice. Pro učitelku byl to pohled do duše dítěte odchovaného ulicí a domovem, kde píseň, zpívá-li se vůbec je zpravidla šlágregem jazz-orchestrů. Učitelce bylo už úzko z těch popěvků, když k všeobecnému překvapení začala zpívat maličká Helenka její nejoblíbenější písničku: „Měj mě ráda, moje máti...“ Učitelka ovšem se hned ptala, kde se naučila zpívat takovou krásnou písničku a také spolužačky vyvířily, protože se všem líbila. Učitelka pak vyprávěla svou zkušenost v rodičovské schůzi a jedné neděle přišlo několik maminek na Slovanský ostrov, aby viděly školu Svobodného bratrství, kde se zpívají tak krásné písničky o maminkách. Helenčina písnička vykonala své poslání.

Druhá zkušenost je skoro humorná, a maminka, která ji vyprávěla, stěží se ubránila smíchu. „Představte si,“ povídala, „že ten náš šestiletý capart nás učí, jak se máme ovládat. To víte, člověku se stane, že ho něco pozlobí, musí se někdy zamračit a zahubovat si a tu přijde náš Karlík a spustí s vážnou tváří, jak to není hezké mračit se a zlobit se. Může se člověk potom zlobit, když takový špunt vám dává poučení? Musíte se smát.“ A maminka posud se usmívá, když to vypravuje.

Jsem učitelem Nedělní školy. Když jsem to slyšel, bylo mi tak krásně v duši. Řekl jsem si: Sloužím dobré věci. —ž—

Organisujme úspěch.

Jen tenkrát život člověka těší, když má v něčem úspěch. Ten není napsán ve hvězdách a nepadá do klína. Je nutno jej organisovat. Jak? Tomu učí zkušenosti lidí úspěšných. Dnes je to předmětem vážného studia. Jsou jisté poznatky, které se osvědčují při každém podnikání a v každém oboru lidského snažení. Snažme se je poznat a uplatnit a své životní štěstí zvýšit.

Ačkoli jeden z největších německých theologů se vyslovil, že si představuje peklo jako čítárnu církevních časopisů, přece si v nich rád občas počtu. Mohou býti člověku někdy i povzbuzením. Tak jeden z našich evangel. časopisů (R.) na konci roku se chlubil, že mu po celý rok při redigování pomáhal Pán Bůh. Nejsem s obsahem Cest a Cílů tak spokojen, abych si nepřál zlepšení, ale když jsem učinil porovnání s oním časopisem, při kterém celý rok pomáhal Pán Bůh, nabyl jsem novou odvahu.

V jiném časopisu tohoto druhu (Ch) jsem opět četl tvrzení jednoho z předáků, že v minulém roce Bůh se staral i o každý vlas příslušníků oné církve. Při listování v předchozích číslech téhož časopisu četl jsem, jaký žal postihl nejednou tytíž církevníky, když některý z jejich mladých a v práci Páně horlivých pracovníků zákeřnou nemocí byl zkosen a jeho práce přervána, sotva ji byl začal.

V třetím časopise téhož směru (H. O.), který se u nás rovněž vydává za nábožensky pokrokový, četl jsem, jak Bůh Ježíš »po boku svého Otce v nebesích« stará se o náš svět a celé lidstvo více než matka o své dítě. Toho prý dokázal už tím, že sestoupil jednou, aby sám odpykal lidské hříchy a odčinil je svým velikým utrpením. Pochopiti prý to dovedou jen lidé nadaní rozumem osvíceným, kteréhož my v tomto smyslu ovšem nemáme, my kteří něco víme o světové válce a jejich následcích a o všech ukrutenstvích, která v dobách našeho letopočtu byla ve jménu Krista páchána. Když jsem přišel do kanceláře SB, povídám svým pomocníkům: Kamarádi, ani nevíte jak zakrnělý máte rozum, když nevěříte, že

dva až tři všemohoucí a nejvyšší laskaví Bohové do krajnosti se starají o každé dítě této země a přece jich tolik má hlad, tolik jich bídne a předčasně umírá, tolik jich vztahuje ruku o pomoc a pomoc nepřichází.

Tak se mi vidí, že přece jen ten náš unitářský pojem Boha je inteligentnější. Je to Bůh, který lidem pomáhá skrze lidi, který potřebuje lidi jako pomocníky a spolupůdělíky, aby lidem mohl pomoci.

Nečekáme zázraků, nespolehneme, že někdo se bude starat o naše vlasy, jestli je sami zanedbáme, nevěříme, že Bůh sestupuje s nebe, aby v jednom z milionů případů zázračně zasáhl a ostatní nechal hynout, ale spolehneme na tu boží jiskru, kterou má každý člověk v sobě v touze po pravdě, dobru a kráse, a tuto jiskru chceme rozkřesávat, k tomu božskému životu lidi probouzet a skrze takto probuzené lidi očekávat spásu, zavedení lepších řádů a lepší péči o každé dítě této země.

Někdy se však v církevních listech najde i takovýto odstavec: (K. J.) »Všimněte si našeho tisku. Je to směs bezuzdného pochlebenství, augurské povýšenosti, někdy anonymního štvání a napořád bohapustého žvanění. Podobají se církevní listy jeden druhému jako vejce vejci. Všude samá biblická mluva a všude tatáž prázdnota a bezradnost. Jediné aktivum: příspěvek k papírové výrobě. Přečtěte si na ukázkou brožurku, kterou právě na vlastní náklad vydal jeden čbr. farář, jehož není třeba jmenovat. Brožurku, myslím, dostaly všechny naše farní úřady. Celý obsah dal by se asi vyjádřiti takto: Kup si bibli a přezvýkej podle receptu zde naznačeného a naprosto nebolestného a budeš uzdraven!« -r-

CO NOVÉHO VE SVOBODNÉM BRATŘSTVÍ?

První vánoční bazár v našich vlastních místnostech se vydařil skvěle. Finanční i morální výsledek překvapil v době vážné

hospodářské krise. Byl měřítkem obětavosti bratří a sester SB. V krátké době sešlo se tolik darů od našich členů i příznivců,

CESTY A CÍLE

že tři prostorné místnosti byly zabrány stánky, přeplněnými nejrozmanitějšími věcmi. Usměvavé tváře sester, které velmi obětavě po celý týden prodávaly u stánků, mluvily o spokojenosti s koupěchtivými návštěvníky. Den co den měly tu schůzky jednotlivé pracovní skupiny. Jednou tu byly maminky s batolátky a drobotinou, pro niž bylo uchystáno loutkové divadélko, jindy opět sešly se zde poprvé ženy unitářky, kterým přednášela sestra Mája Čapková o jejich poslání v práci pro pokrok. Jeden den měla tu schůzku mládež, pro kterou přichystali manželé Hašploví krásný japonský večer. Také rodičovská schůze měla své zahájení u příležitosti bazáru. Bez nadsázky lze říci, že úspěch bazáru zajistila obět několika set pilných rukou a dobrých srdcí. Je těžko vypsat jména všech, kteří přímo či nepřímo, darem nebo vlastní prací, či obojím přispěli k dokonalému zdaru našeho prvního vánočního bazáru. Mládež si vyhradila poslední večer a uspořádala veselici, při níž zdravý humor, dobrá nálada a podařené masky hrály prim.

Dětský den Nedělní školy stal se už tradičním ne proto, že se vše dělá jak obvykle, ale proto, že je v něm stále týž duch spolupráce všech. Bylo-li loni hodně pracovníků, bylo jich letos dvakrát tolik. Každý se snažil dát to nejlepší, co uměl. Děti vyplnily skoro celý program. Nic se neopakovalo odjinud, ale každý výstup byl původním, jen pro dětský den připraveným. Jak roztomilé byly písničky nedělní školy, které byly vyjádřeny nejen slovy, ale i pohybem a krojem. Také dva výstupy ze života zvířátek a květin se všeobecně líbily. Nechyběla ani humorná figurka trpaslíkova. Škoda jen, že sál Střeleckého ostrova, který byl nabit dětmi a rodiči, plně nevyhovoval a byl pro nás hodně malý. Jevišť bylo jen improvizované, ale přes všechny technické obtíže se ukázalo, jak mnoho lze udělat i při nevhodnosti podmínek. Děti se bavily zna-

menitě. Vyvrcholením byl ovšem Krakonůš s důstojnými vousy, který přinesl plnou nůši dárečků pro děti. Každé dítě Nedělní školy obdrželo letos pěkný ubrousek v maľovaném kroužku. Už budou mít děti pomalu celou výbavičku. Dostaly už hrníček, lžičku, skleničku, talířek a letos došlo na ubrousky. Co radosti takový dáreček způsobí, a nejen to, vykoná i své poslání praktické. Jako obvykle dostalo se každému malému účastníku pohostění a ještě u východu každý dostal sáček s kekсы a pišťalkou, které dětem poslala jako dárek tovarna »Sana«. - Můžeme přiřadit letošní dětský den ke všem zdařilým dětským dnům předchozím. Díky všem, kteří se o jeho zdar přičinili. -ž-

LITERATURA.

Nakladatelství »Orbis« vydalo:

Václav Příhoda: Racionalismus školství. Str. 461. Cena Kč 48.—. Objemná kniha je prvním pokusem toho druhu podati přehled organizace nového školství s hlediska dnešního civilizačního slohu. Prof. V. Příhoda je z těch pionýrů nové školy u nás, kteří mají za sebou kus poctivé práce v svém oboru. 15 reformních škol u nás otevřených, je svědectvím dobrého díla, které je výsledkem spojených sil školských pracovníků rázu Příhodova. »Kniha jest výsledkem desetiletého zápasu o vytvoření školského plánu, který lze provést, a který se shoduje se základním postojem moderního člověka ke světu a ke kultuře.« Je to záslužná kniha, která jistě vykoná své poslání.

Roald Amundsen: Amundsen objevitel. Vlastní životopis. Str. 178. Cena 35 Kč. Povzbuzující kniha. Obraz tvrdého života, plného dobrodružství, vytrvalého úsilí šlechtěné služby. Doporučujeme zejména mládeži.

Sociologická revue svazek 3. a 4. prvního ročníku. Řídí I. A. Bláha, J. L. Fischer, E. Chalupný.

Čin — kulturní týdeník — vychází už druhým rokem a přináší cenné příspěvky literární a informace z kulturního života. Jednotlivá čísla po 1 Kč.

Nákladem Svobodného bratrství. — Tiskem vlastního závodu.